

51
+
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ.

Όσο II, 51/1970

Η/

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

23-30 Ιανουαρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) *Μεταμόρφωσις* ...
(παιλαιότερον ὄνομα: *Κουρτίκι* ...), Ἐπαρχίας *Καρδίτσας* ...
Νομοῦ *Κ.α.ρ.δ.ι.τ.ε.ν.ς* .....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Αἰάτωλος*
Κων. ... Γιαννάκης ... ἐπάγγελμα *... διδάσκαλος* .....
- Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *... Μεταμόρφωσις (Παλαμῶ), Καρδίτσας* ..
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον *... πέντε (5)* .....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Αἰ. Δανάειος Κων. Καπαδίνος* .....

ἡλικία *(72) ἐτῶν* γραμματικαὶ γνώσεις *Δ' Δημοτικῶν* .....

τόπος καταγωγῆς *Μεταμόρφωσις* .....

Νομοῦ Καρδίτσας .....

Β) *ΑΚΑΔΗΜΙΑ* *ΔΟΗΝΩΝ*

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; *Διὰ σποράν: Ἀμμουδερά καὶ Ἀρμ(λ)αῦχα* ..
Διὰ βοσκήν: Ξηρότοποι καὶ Βαλτοτόπια .....
- Ἐπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα; *... ἐνηλλάσσοντα ἀπὸ 2-3 ἔτη* .....
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητες· δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
Εἰς Ἕλληνας γαιοκτήμονας .....
- 3) Ὁ πατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν τοῦ συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων τοῦ, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του; *Ὁνός τῶν κατοίκων, πρὸ τοῦ 1920, ἦτο ἰδιοκτητὴς* ...
Μετά τὸ 1920, ἔβασαν τέκνα, μετὰ τὸν γάμον, λαμβάνει μερίδιον ..

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τήν γεωργίαν ἢ μόνον εις τήν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τήν γεωργίαν καί τήν κτηνοτροφίαν ; .....

..... *Μέ. ἀμφοτέρας, συγχρόνως* .....

2) Οί τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καί εις τήν γεωργίαν ; ... *ΝΑΙ* .....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καί ὑπὸ ποίους ὄρους ; ὡς ἄτομα ἢ μέ ὁλόκληρον τήν οἰκογένειάν των ; *Εἰργάζονται οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς δίδοντας τὸ 1/3. εἰς τὸν τσιφλικόχον, (ἐννοεῖται μέ ὁλόκληρον τήν οἰκογένειάν των)* .....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημασκατόροι κλπ. *Τριτάρδες* Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

Ξηριωτὸ ἀπὸ τῶν γαιοκτημόνων .....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα) ; *Εἰς εἶδος* ...

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; .....

Δεν ἐχρησιμοποιοῦντο, ξένοι ἐργάται, ἀλλὰ μόνοι ἐντόπιοι .....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; ... *ΟΧΙ* .....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... *ΟΧΙ* .....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; ... *ΟΧΙ* .....

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καύσιν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...
 ... συνόμαζ. μετ' καλαμιᾶς, μετ' τὸν θερισμόν, θηλαϊώτερον
 ... δε' μετ' ζωϊκῆς κόπρον, ἣν ἐχρησιμοποιοῦνται. κυρίως.
 ... ὡς κατ' εἶκος. ἔτη. .....

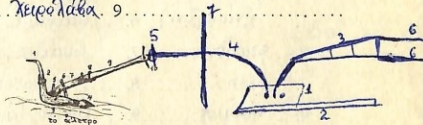
2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... κατὰ τὸ 1950. .....

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... ἀπὸ τοῦ 1930. .....

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόπτερο, δίπτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ... τοῦτο ἔχο με δύο λαβὰς καὶ μονόπτερον.
 ... τὸ ἐπικρατεῖον, δι' ἐκδοτικὴν ἀπὸ ἐξιδιὰ ἐπιδηροργεῖα. .....

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1... ὕψιον... 4... εταβαλεῖ... 7... ἐπὶ ἄδα... 10...
 2... ἐπὶ ὄψη... 5... εταπρὸς... 8...
 3... κορμὸς... 6... χειρολὰβα... 9... 7...

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... 1953-1954. .....

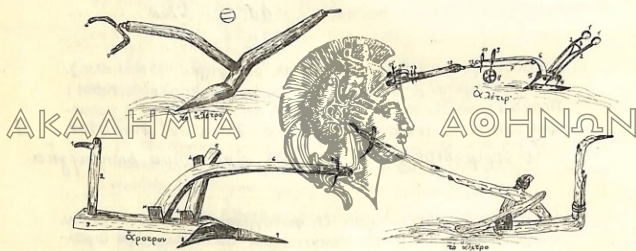
3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... 1939. .....

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ ....1915.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .. δι' τεχνίται. ἀγαμηδῶν.....

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. ... ὄνιον (ὄνι) ..	6. ... βιαθάρη ..	11. ... ζεύγες ..
2. ... φτιρόννα ..	7. ... ἐπάδα ..	12. ...
3. ... δέση ..	8. ... σταυρωσιά ..	13. ... ζευγῆρες ..
4. ... κορμός ..	9. ... ἄλτος (ἀλυσί) ..	14. ...
5. ... χυρολάβα ..	10. ... ζυγός ..	15. ...

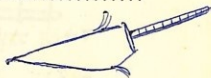
(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν άνωτέρω άρί-
θμησην).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνί τοῦ ξυλίνου άρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τήν άροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφῶν ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφῆ-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνί (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τήν χρήσιν ἐκάστου.
... ξυλιν. τυπ. ... ὑνί ... , ἐκτεθειμ. ποι. εἶτο. (ὡς τὸ ἐκτ. μ. μ. ας)

ὑνί

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ άρότρου; ... ὡς ἐν τῷ ἐκτ. μ. μ. ας Α'

ἀρ. δ. 7.

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξυλοῦ ἢ σιδήρου ; ἐκ βιολιθ. ...

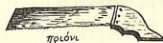
χαρ. δ. 10

κ. δ. 10

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τήν κατασκευήν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ άρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, άρίδι, άρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.) .....

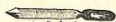
.... Πριόνι, ... άρνάρι, ... άρίδα, σκεπάρνι .....

πριόνι

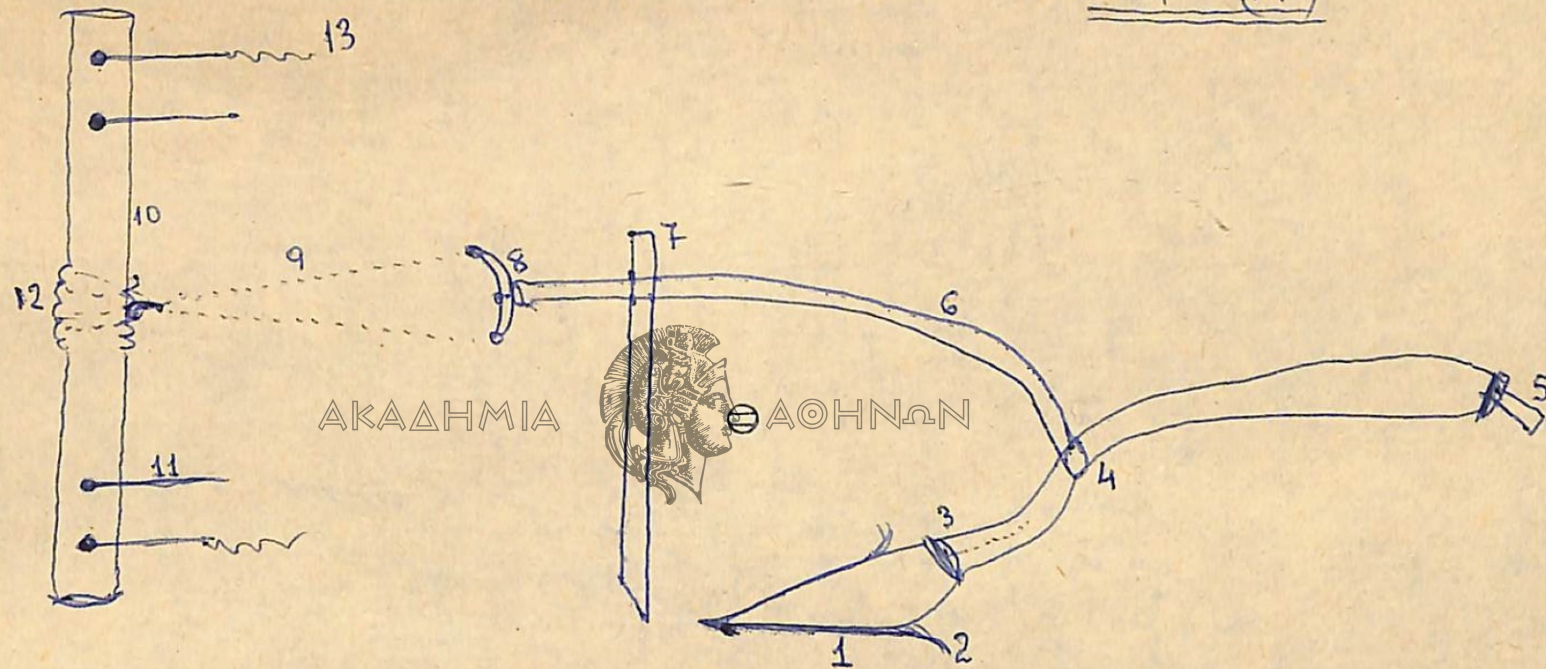
άρίδα

ρινί ἢ ξυλοφαῖ (άρνάρι)

Σχήμα. (Α)

σελ. 4

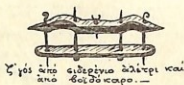
στ. 3)

(ΞΑΛΕΤΡΟ.) χρησιμοποιείτο σχεδόν μέχρι και το 1930.

8) α) Διὰ τὸν ἄροτρον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος, βόες, βουβάλια, (μαί. εἰσπανίως. ἀλοχα)

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; ... δύο (μαί. εἰσπανιώτερον. αἰν.) .....

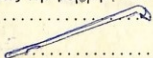
9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα με δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός; Ναί .....

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.). .... ἐκείνη ἀμφότερα τὰ εἶδη ἐχρησιμοποιεῖτο ...

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερώς τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ....

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν). .... λέγεται χατζός .....

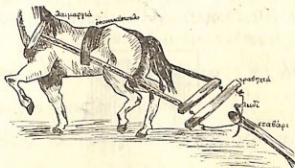
12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου; μετὰ τὸ 1930 .....

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον; .....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

ὡς εἰς τὸ .. ἔκκλημα σας.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

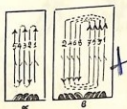
α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) ; 2) γυναῖκα ; 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν πόπον σας ..... Παλαιότερον, ἢ ἄνδρας, ἢ γυναῖκα, ἢ ὑπηρετῆς..... Σήμερον, ἢ ἄνδρας.....

- β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἄλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) ... ἔτι δεῖται .. ὁ ζυγός .. ἐπὶ τῷ λαιμῷ τοῦ ζώου, ἐδένετο μέ .. τίς ζευγῆρες, καὶ ἀπὸ τοῦ κεφαλῆ (κέρατα) μέ τὸ σχοινί (τριχία) ἀπὸ τοῦ ἄλλου, ἐνῷ τὰ ἄλλα ἐκράτει ὁ γεωργός. (τὸ ἄλογο, εἶχε λουριά) ;
- 2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον... ἔκκεδον, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Ἡ ἀλυσίδα ἢ τὸ σχοινί, προσδένεται τὸ ἄροτρον μέ τὸν ζυγὸν καὶ εἰς τὸ ξύλινον καὶ εἰς τὸ σιδηρεῖον .. ἄροτρον ..
- 3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα μέ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζώων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία). .. μέ σχοινί (τριχία) .. ἢ εἰς ἄλλα μέ .. ἰμάτζη (λαβρὰ, σερμάτζη) .. ἔκκεδον ..

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλάκας (αὐλακίες) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα (α) ;

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

... ὅπως τὸ ἔκνημα. (β)

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπυρία καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ αγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.) ; ... με ... λωρίδες

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; με αὐλακίαν ;

... με βαθείαν αὐλάκην

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπυρία τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῇ ἄροτρον ;

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί : καθέτως, πλαγίως, βαθιά κλπ.

... πλαγίως καὶ βαθιά

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. .... ἔτος .. πρῶτο .. ὀργῶμα, .. ἢ .. ἔτος .. χερσο. χωράφι

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. Για τὰ ἐγχειρήματα, ἀρκεῖ 1-2 ὀργώματα. λέγονται α). κάμωμα ... β). διβόλισμα, γίνονται τὸ φθινόπωρον (Ὀκτώβριος-Νοέμβριος) ..... Για ἀραβοσίτου (ειδικά), πολλὰκις χρειάζονται (3) ὀργώματα. λέγονται α). κάμωμα β). διβόλισμα γ). τριάρωμα, γίνονται τὸ Ἄνοιξι.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαιτῆσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω) 2-3 ὀργώματα: α) κάμωμα β) χερσο γ). τριάρωμα καὶ μεγάλο βόλισμα.....

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀπαυστον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰν ἀπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν... 1-2.....

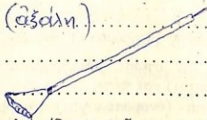
- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; .. ἔτιον. 1-2-3 ἀραβοσίτου 2-3, κηπευτικὰ 2-3

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; .. δισάκι (τσάκι) σακί (σακί), καιφανίδι. (μεταλλικὸ δοχεῖο, μὲν 15 λίτρα νὰ χωρῇ.).....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργῶμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἐλλειψοειδῇ σιδηρᾷ ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; .....

..... μ.ε. βουκέντρα (ἄζαλη.)

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ..... Ν.Α.Ε.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

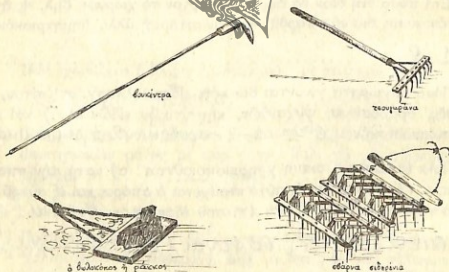
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

τῶν ἐπιστ.

ἢ τὰ ἐξ ἑδ. τοῦ ἐκλήματος

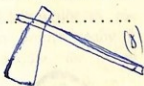
ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) 1). κασμάς
(ὡς εἰς τὸ σχῆμα ε.α.). 2). τεάπα, (ὡς εἰς τὸ σχῆμα ε.α.).
3). βυ.ε.παρ.ν.α. (ὡς εἰς τὸ σχῆμα μας).

6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα
καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν
.. θυμῶς, ὁ χμῶς του, ἢ ἡ γυναικα του.

7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-
ρὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου
εἶδους. 1) ὅτι ἀμμοῦντρα, τὰ μαύρα, φασόλια, ἀντικαθάρματα
2) τὰ ἄλβια φασόλια, βέ. κήπους, βέ. ἱερὰς, με. το ἀνεπαρ.ν. βέ. αὐλαῖα
3) τὰ ρεβύδια, βέ. ἀρρῶδη, καὶ ἀχρεῖς ὄπως το καλαμπόκι.

8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν
ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
λων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές)
καὶ ἄλλως. .. δέν. καλλιεργοῦνται .. καθόλου, εἰς χωριό μας

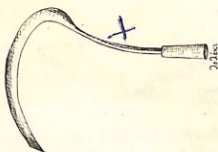
Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
(Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)... με' τὸ δρεπάνι.
ὡς τὸ ἐκῆμα πού σιμειοῦται, ἔλεγε το δὲ πελαργός.
ἢ λέλει.

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

ὡς τὸ ἐκῆμα (α) με' χερί, ξύλινο καὶ λαμα
ὀδοντωτή.

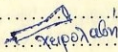
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΕΛΦΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ με' ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). μόνο ἢ κοψαί
ὡς ἐπὶ ἐκῆμα -

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....
ὀδοντωτῆς λεπίδος δρεπάνια, ἐκεχειμοποιῶντο
μετὰ τὸ 1930.

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

Ὁ σιδηρὸς σκελετός ἐλέγετο λεπίδι.

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά εργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ... ἔα ἐκφυμειῖν, ἔτοιμα, ἔκ τῆς πόλεως τῆς Χαλκίδος .....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χειράς, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) ..... ὄχι .....

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. .... ἐκ ὕψους 20-25 ἐκ. ἐκ τοῦ ἐδάφους .....

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). .... καλαμὶς .....

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χειρῆς, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; .... μάλισα, οἱ ἴδιοι, οἱ θεριστὰς .....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χειρῆς) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα ; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶννται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

ἔκ τοι ποδεῖοντο, ὅλα τὰ στάχυα, πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν, κατὰ χειρῆς .....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχού κα-
 λούνται ἀγκαλιές. .... αγκαλίζ καί χειροβόλα .....

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοί θερίζουν : ἄνδρες καί γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἡ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποίον ; .....

ἄνδρες καί γυναῖκες δὲν ὑπῆρχον γεννητοῦ..
ἐιδικοί θερισταί .....

2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκαπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγῆτου ἢ ἀνευ
 φαγῆτου ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν) .....

εἰς εἶδος καὶ ξυψώμα (με φαγῆτον μερομίσθιον ἐφ' ἡμέραν) .....

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερον τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπωνσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .....

ὄταν ἔρχιεν ὁ θερισμός, ἐβαζαν ἐπὶ χέρι ξύλινον
δένον, (παλαμίδα) καὶ ἐπὶ μέσσην, ζωνάρι..
(ταυνίον ἀπὸ ὑφάσμα ἢ λογεῖ δερμάτινον) .....

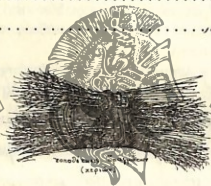

- 2) Πῶς ἐγένετο τὸ δερμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυς καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δερματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

...Οἱ ἴδιοι. θερύτται, ἐνέλεγον. τὰ χεῖρόβολα, ἔδεναν
τὰ δερμάτια καὶ τὰ ἐτοποθέτουν. τρία, τρία....
ἐξ εὐδοῖαν γραμμῆν. (τριάριες).....
δὲν χρησιμοποιῶσαν γὰρ δέικρον, ἀποτε αλλο
ζυγός ἀπὸ σάχνα (καλαμιά).....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δερμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δερμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

...τρία - τρία, ἐπὶ τὴν ἴδια θέσιν.....
...καὶ κατ'εὐδοῖαν γραμμῆν.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλσιμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσηνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπὴ, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

*Μόνον ἄχυρο, ἢ ἀγριοχόρτο καὶ τριφύλλι... ὅ ἀγριοχόρτο
ἐκόπτετο μετ' κονεῖς ἀπὸ χειροκίβατο καὶ ἀπὸ ἐδάετο δερμάτια
ἐκπορεύετο εἰς εἰσάλο... ὅ ἴδιο καὶ τὸ τριφύλλι, μετ'
ἀπὸ ὅτ' εἰδιμὴ καλλιέργεια καὶ βορὰ.....*

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.)... *μετ' δρέπανι καὶ κονεῖα (μάϊον-τῶνιον.)*
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .....

.....

.....

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματίων πρὸς ἀλώνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Μετεφέροντο με' τὸν ἀραμπᾶ (βοϊδάμαχο) ..
ἢ με' τὰ ξῶα, με' εἰδικὴ τοποθεσίᾳ (ἀλώνια) ..

.....

.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλώνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως; .....

Ὁ τόπος λέγεται θεμωνιάστρα. Ὁ σωρὸς θεμωνιά
ἢ τοποθετεῖται ἀνὰ δεμάτιον μετὰ κυκλοῦν με' κωνικὴν κρούσιν

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλώνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; .. Ὑπῆρχαν ἀνέκαθεν ..

Σλωγορόχοι ..

.....

.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμού, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; .. Πλησίον τοῦ οἰκηθῶν, ἐξ. χερσῶν ..

Περίφρεσις ..

.....

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενεῖας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Κάθε οἰκογένεια, ἐν τῷ ἴδιῳ τόπῳ (ἀλώνι) ἔχει ἰδιωτικὴν
ἀλώνιοτοπον, πλ. ἢ, ἢ μὲν ἑνὴν ἄλλη.....

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; μέχρι καὶ τοῦ 1930
ἀρχίζει τὸ ἴδιον (ἀλώνισμα), σήμερον αὖ ἐνισχύεται (ἴσους)

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) .. ἡ ἀλώνια ἔχουσιν χωματάλωνο
ἐκαστὸν καὶ μετὰ τὸν ἀλόνιο, ἔχουσιν χωματάλωνο
ὅπου ἔχουσιν, ἐκ χωματάλωνο (ἐκαστὸν) μετὰ τὸν ἀλόνιο, ἔχουσιν χωματάλωνο (ἐκαστὸν)

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνο)· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συντήκας διὰ μείγματος κόπρου βοῶν,
καὶ ἀχύρων)..... ἀπλῶς... ἀνακαθαρίζεται, αὖ ἀνωτέρω,
ἐξ' ὑπερῶς. — .....

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .. Ὀχί, ἀνακαθαρίζεται

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλώ-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.
*ἀλλώνονται τὰ δερμάτια, ἓνα, ἕνα μέσο, ἐπὶ στέκι, κρήνην
 τὰ δερμάτια, μετ' ἓνα δρεπάνι, κ.λ.η.*

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
 ῆσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
 νιστοῦ ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγηρός,
 στρόλουργος, δουκάνη, βουκάνη κ.ἄ.), ἀπὸ τοῦ οὗτου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

*καταπατῶνται ἀπὸ τὰ ζῶα (τρεαμάς).....
 ἐνθ' οὗ ἀλώνονται (τρεαματῶν) τὰ διευθύνει, μετ'
 τὰ σχοινία, ἰσχυμένους ἐξ τῶν μέσων τῶν ἀλώνων.*

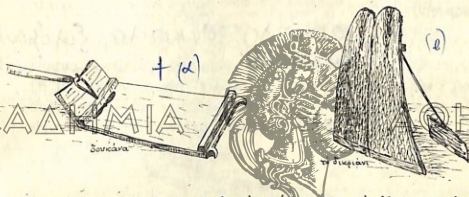
β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλείς,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιστοῦ. Τὰ ἀλώνοντα ζῶα περιφέρονται συνδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλείς περὶ τὸν
 λαιμὸν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχθυογραφήματα).....

Δεν υπάρχει βύλη. Ο θλωνιστής, εστέμετο ε, τό μέλαν ζώ δλωνιστή.
Τα' τωσ. ήσαν δερμένα. Ξυ τς. κερσάτω με' εχοιχία, καί με' τή
βουκύνροι, ήναγκάζοντο. με' περιβέρουσαι. κυκλικώς, βω'
βρυκένον δλωνιστή.

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἁλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιοῖται καὶ μηχανικὸν ἁλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἑλασμάτων ἢ ἀποσχιδῶν σκληροῦ λίθου ἐξαρθᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζῶων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἁλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἁλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἔάν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τύπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι, βολώσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθήεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἤλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζῶων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχυῶν τούτων; . . . . .

Φύσαν με τὴν περιφάνειαν τῶν ζώων, κατεγέροντο. Ἐπαρκῶς τὰ
δεμάδια, τότε ἐσχθίμεκα πόσον. Τὴν δουλοσύνην, ὡς ἐξ τοῦ
σήμερόν μεν ἡ ἀνταρξία, ὅποτε πλέον, ὑδρα, ἀπὸ ἐκτετακτοῦ
χρόνου, κατεγέροντο οἱ διάχυτοι καὶ οἱ καθαροί. ἔβροντο
αὐχραν... Ἡ δουλοσύνη, εἶχε κατ' ὄψιν, πλαυδία, μετὰ, ἀπὸ μέγαλο.

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

..... ἀποπρωΐας μέχρι τοῦ βραδύ (μετ' ἡμέρας) .....

..... διαμοπῶν 2-3 ὥρων τοῦ μεσσημέρι.) .....

12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

..... δικούλι, δικούλα, ξυλόβρυτρο .....

..... καρπολόι .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

δουκράνι ἢ διχάλι

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μετὰ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχυν ; .....

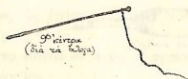
..... μετὰ διχάλι, ἀρχιμυγ .....

..... μετὰ καρπολόι, κατὰ τὸ ζελε .....

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' ἐκέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). .....

..... μετὰ λ. 67α, ... ὡς τὸ σχῆμα τῆς γενέσεως 23. ....

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ... *δυηδέα, δύο, ... δέν, ἔχον* ... *Χαραμῆριεμό, εἰδιό.* .....

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα) ..... *Γαμνί, (ἐπιμηγε, βωρή)* .....

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βόδια ἢ εἰλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμὸν ..... *οἱ ἴδιοι, οἱ γεωργοί.* .....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα). .....

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; .....

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθίων κλπ.)... *μυλὸν βλ. φασόλια, ὡς καὶ σιμιγῆλιν.*
ρ. ἐκον. ἀκῆμα:.....

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; ... *ὑπολ. μιναικῶν*.....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

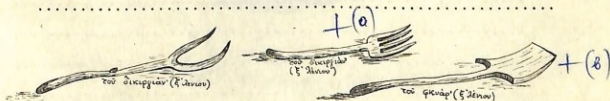
- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) *το πρῶτον κατὰ τὸ 1918, ἀπὸ τὸν ἀκακίημνα (μὴν καὶ δὲματὸν χωρὶς) ἦτο παλαιὸν τύπον. μετὰ τὸ, καὶ ἀνεκτόρα.*

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῦεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

ξύλοφυρα καὶ καρπολόγια (α. α.) - ε)

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο. . . . .

.....
Είχε σχήμα επίμνησ (τραπέζιον).
.....

Дакки

2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φυτάρι, θρινάκι; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....)

..... ρτυόρι η ξύλινο τχάλι (δικάλι) +

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίξει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

ανδρες ευημερας

4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινας τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κοντύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεταί δεύτερον ἄλῳνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

κόβιλα

5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολόνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο .....

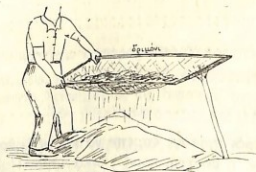
- 6) Ἐφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

..... *Μὲ χονδρὰ κυκλιμὰ βίττα (δερμόνα)* .....

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κόσκι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἡ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

..... δερμεῶνι ..... (ἀραιά ὄψα με' καθροξύμια)
 ..... κόβεινο ..... (μικρὴ ὄψα .....)
 ..... καψοῦδι ..... (μεγαλυνιὸν ἐνεχμῶς) ...
 .. (ὡς τὸ ἐπισημαίνουσιν σχῆμα τῆς 27. βελίδος, γέ. διαφ. -
 ..... ρετιμῶ με' μεδός .....) .....

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ;
 Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυ-
 ρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται
 κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος
 (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύννησις καὶ ἀσπασμὸς
 τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ; με' το' ξύλινω φτωρι .....

..... δὲν νηῦρχον χεῖμα βοῖμα .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

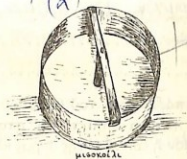
- 8) Ἄλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.)
 εἰς τὴν ἀποθήκην. ....

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως
 εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνθήκη.
 Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο
 ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ
 δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Ἦχετο οὐ "Ἀφέντα", καὶ ἤρχιζε ἡ μοιρασὶς, μέγα κουβέλι (εἰς
ἐνὸς δοχείου (α). Τὸντο ἐπάρνε 11. διαδέξ... 1, αὐτός, - 2. ὁ τροφός
γεωργός..... 2. κουβέλια = 1. σταμπόλι = 22. διαδέξ.

2) Ποία ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) ..... 1) ... 5. διαδέξ.....

..... 2) ... 10-15. διαδέξ.....

... Τεῦται ἦσαν κυκλικὰ μεταλλικὰ ἐκρήματα ...

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας) ... 1) ... 5. διαδέξ.....

... 2) ... 10-15. διαδέξ.....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; .... ἔτον ἀχυρῶνα .....
κυρίως χύμα μετὰ κάρφι .....
ἢ μετὰ κεφάλαιον βενζόνια .....

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυν ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

... ἐν μέσῳ μετὰ τὸν ἐλκυσμὸν μετὰ εὐδικας .....
μυχαρίας .....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκόπον καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἄναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

ὅτε ὑπῆρχον τοιαῦτα, ἡ ἐθιμολογία ἐκ τῆς κοινώ-
τητος Μεταμορφώσεως .....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοι άνάπτουν τήν πυράν· παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ;....

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διά τήν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, άπό ποιον μέρος ; .....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

γ'. Ποίαι αί συνήθειαι εις κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, ξορκία, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα .....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω άπό τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΛ, Ερωτ. Θεσσ. II, 51 / 1970

Περιγραφή του γεωργικού θύου
τῶν κατοίκων Μεταμορφώσεως Νομοῦ Χαλδίας
" Λαογραφικά στοιχεία",

ὑπό τοῦ διδασκάλου Ἀποστόλου Κ. Γιαννίκη.

Γανουάριος 1970.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Περιγραφή του γεωργικού βίου. των κατοίκων Μεταμορφώσεως Νομού Ηαρδίεης. "Λαογραφικά στοιχεία",

ΙΙΙΙ

Α'. ΓΕΝΙΚΑ :

Η Κοινότης Μεταμορφώσεως (κουτίκι, παλαιά ονομασία), κείται Β.Α. της πόλεως Ηαρδί-
της, από την οποία απέχει περί τα 27 χιλιόμετρα περίπου. Ο πληθυσμός (τελευταία απογραφή) ανέρχεται
εξ - 770 - κατοίκους. Η Οικονομία της περιοχής, εκφράζεται δι' δύο κυρίως κλάδους, την γεωργία και
την κτηνοτροφία. Παλαιότερον, μάλιστα, εκτάσεις της περιοχής, εκάλυπτοντο υπό υδάτων καί έλαι.
Σήμερον όμως, χάρις εις τα αποστραγγιστικά έργα, καίτοι ευφορη, αρροδοτική
καί παραγωγική.

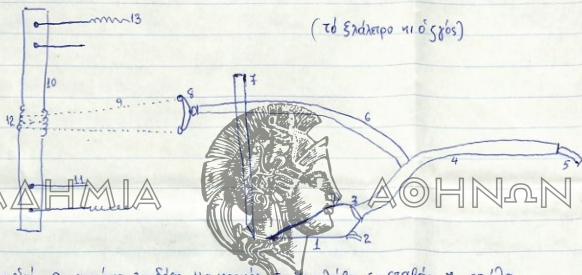
Β'. ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ ΒΙΟΙ :

1 α) καλλιέργεια καί εμπορά μέχρι του 1920. Μέχρι της εποχής της απαλλοτριώσεως των κτημά-
των (1920), έλη ή καλλιερήςσιμος γεωργική έκτασις, άπικεν εις τόν πλούσιον γαιοκτήμονα
Μωμικόν, βόει ήτο ο "Μωμικός". Ενώ τα κτήματα ήσαν "τοπικά", τού Οικιστάποι του χωριού
μέχρι του 1920, βάσει βομβολαιογραφικών στοιχείων, εκκαλιεργούσαν τα κτήματα του "Αρεντή",
καί έδιναν ε' αυτόν, κατά την ημέραν του αλωνισμού, τό τρίτον της παραγωγής, ανέξοδα. Ζιά
τουτο έλέγοντο "τριτάσδων". Η ζωή τους την εποχή εκείνη, καίτοι φτωχική, δέν ήταν καί τό-
σο "δύσκολη", διότι ο "Αρεντής", τούς εφέρετο οικεικώς "καλά".

Όσοι οι έτοιμασίες για την εμπορά, τόν θειρισμό καί τόν αλωνισμό, ήταν έργο
των "τριτάσδων". Οι πρώτοι, εμπορές, άρχισαν τό Χινόπωρο ("βόινοπωρος") Πρώτη δουλεια, μέ
τόν ερχομό του "Αη-Δημήτρη", (σκέΐβριος), ήταν τό όργωμα. Το πρώτο όργωμα, έλεγετο "εκίει-
μο", ή "κάμωμα". Τα πολύ υγρά χωράφια, δέλουν καί δεύτερο όργωμα, τό "δευτέρημα", ή
"διδόλιμα". Καί τα πολύ "δύσεωλα", χωράφια, ίση καί τρίτο όργωμα, τό "τριάρημα".
Αυτά τα όργώματα, "διδόλιμα", "τριάρημα", γίνονται συνήθως κατά την άνοιξη, για εμπα-
ράν τό καλοπρόκι. Για τό ειτάρι, αρκεί τό ένα, τό "κάμωμα". (Άλλωτε οι καριές συνήθως
δέν επιτρέπουν πολλάς, δευτέρημα.)

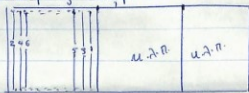
Το όργωμα γίνονταν μέ τό βόδια, τό βοθάλιο (βόλιο) καί που καί πω, μέ
τό αλογο. Το αλέτρι ήταν ξύλινο (σταλνέτρο). Αποτελούνταν από ένα ξύλινο δουάρι (κορμός)
καί ή μία άκρη του ή ελώδωρη, έλέγονταν "χειρολάβα", ενώ ή άλλη, επί οποία στερεωνόταν τό

ύνιον (ύνι), γινόνταν "δέση". Μήο πιδόπάνω από τή "δέση", ήταν καλά επιτεωμένη άλλη δοκή
 σχεδόν οριζόντια, τό " διαβάρι", που γλέωνε στη "εταυρωσιά", ή "εταύρωση", (εταυρός). Από τό
 " διαβάρι", καί κρέταται, ήταν ή "επάδα", δέ σχήμα μοχαιρισυ. Από τή "εταυρωσιά", άρχιζε
 ή "αλυείδα" (άλτος), μέ τή όποια, συνδέοταν καλή ό ζυγός. Ο ζυγός ήταν επίμηκες
 δουάρι, δέ σχήμα - σχεδόν - παραλληληταιπέδου, πόν διά άκρα του, είχε από δύο όπές, εής δοκός
 έβγαν τής "ζεύλης". Τα ζώα έβούνταν μέ σχοινιά (τριχίς) από τό κέρατα, καί από
 τό άκρα των σχοινιών, διευδύνονταν από τον γεργό. Ο λαμός των ζώων, έφερετόν ζυγόν
 καί προσδένονταν μέ τής "ζεύλης", μέ ειδικά σχοινιά, τής "ζευτήρες".

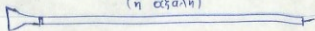
(1 = ύνι, 2 = φτερόνια, 3 = δέση, 4 = νομός, 5 = χειρολάβα, 6 = διαβάρι, 7 = επάδα,
 8 = εταυρωσιά, 9 = αλτος, 10 = ζυγός, 11 ζεύλης, 12 = ... 13 = ζευτήρες.)

Τό "κάτωμα", για τό "επείρισμα", (επορά), γίνονταν δέ εποριές, περιφερειακές,
 οι δέ εποριές, χωρίζονταν μεταξύ τους, μέ βαθύ αλγάμι.

— Κατά δέ τό όργανο ή γεργός καθάριζε τό "ξλάτρω", μέ τήν "αξάλη", (βουνέντρα), ή όποία
 ήταν ξύλινο μαυρολύ ραβδί, καί στο ένα άκρο είχε, ένα παροί, για τό "κέντρισμα", των
 ζώων, ένω στο άλλο άκρο είχε, τριγωνικό, ειδικό όπιο φτερό, τό " ξαλοείδρω",.

(ή αξάλη)

— Μετά τό όργανο, άρχιζε ή επορά. Ο γεργός μέσα στο τσουβάλι (αλγάμι) είχε φέρει

τὸ ἐπὶ τὸ χωράφι. Ὁ ἐπὶ, εἶπε ἑτοιμασθὲν ἀπὸ πρίν, εἶπε "βαρὴ", (εἰ γὰρ μέγα-
ζήπτερα). (Τοῦτο γίνετα ἀνάγκη καὶ εἴηκερα.). Μέσα δὲ ἐπὶ ἐπὶ, ἔβασαν καὶ ἐπὶ
ἀπὸ "ρόιδα". Τὸ ἔδομο τοῦτο εἶχε τὴν ἐξὺς ἐμφασίαν. α) καὶ γίνοντο οἱ ἐπὶ τοῦ
ἐπὶ, τόσο μετὰ καὶ ἀνάγκη (ἐμφασις καὶ μετὰ) γὰρ, τὸ ἐπὶ τοῦ
ρόιδα. καὶ ε) καὶ γίνετα καὶ ἐπὶ (ἐπὶ), πολλὰ ἐπὶ, ὅπως καὶ τὸ "ρόιδα".
Ὁ ἐπὶ γὰρ γίνετα ὡς ἐπὶ. Ὁ ἐπὶ μετὰ τὸ "καφούδι", (δοκεῖ τὸ γινώσκον χωρητικότη-
τις 15 καὶ), εἶχε τὸ ἐπὶ, ὅπως, ἐπὶ τὸ "καφούδι", γὰρ τὸ ἐπὶ
μετὰ τὸ "χούφι", (ἐπὶ πεταχί). Μετὰ ἀπ' αὐτό, "εἶπε", μετὰ τὸ "ἐπὶ", τὸ
ἐπὶ, γὰρ καὶ ἐπὶ ὁ ἐπὶ καὶ καὶ τὸ "ἐπὶ", τὸ ἐπὶ. Ὁ ἐπὶ γὰρ γίνετα
"καὶ δουλειά", οἱ γὰρ μετὰ τὸ "ἐπὶ", (ἀπὸ), ἔβασαν τὸ "ἐπὶ", ἢ
ἀνάγκη καὶ τὸ ἀνάγκη, γὰρ καὶ μὴ κρατᾷ τὸ χωράφι γὰρ.

Ὅσα χαράς ἔμοι, ἦταν πολὺ ὕψος (βαρὺ) καὶ δύειναι τὸ χῶμα τρίβονταν
 ἐπὶ "θεάρευμα", μετὰ τὸ "κέρμα", τὰ δὲ πάλιν λίγες ἡμέρες νὰ τραγανίσουν (επιγρῶν)
 καὶ μετὰ τὰ βυθίσαν, ὅλη παραπλοῖα ἔλαβον. Σὰν τελειῶναι ὁ ἐπαρκὸς, ὁ μακρὸς
 πλοῦς, πρὸς τὸ ὅτι καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν ἑαυτῷ. Πρὸς τὸ καλὸν δὲ καὶ τὸ πρὸς τὸ καλὸν.

— Τα' αναστάσιμα ὀρρήματα γίνονταν, γιὰ τὴν ἐπορὰ κυρίως τοῦ καλαμικοῦ. Ἡ δέσπο-
ρα τοῦ γίνονταν (ὅπως καὶ σήμερον κάποιον-κόποιον), ὡς ἐξῆς. Στὸ διβόλιγμα ἢ ἐπὶ τριάν-
τεσσι, μέγα εἰς αὐλακίς πρὸς ἄνοιγε μπροστὰ τὸ ἐνὶ, ἢ γυναικίᾳ ἢ τὸ παιδί τοῦ γυναικί-
ου κρητῶντας, ἐπὶ λαμὸν κρητῶντας ἕνα ἄνδρα,, (τοῦ γυναικίᾳ), πρὸς ἔχει μέγα ἐπὶ καλαμικο-
μοῦ, ἔρχιντο μὲ τὸ χέρι ἕνα - ἕνα ἐπὶ καὶ ἐπὶ πᾶσι (ἐπὶ πᾶσι - 8-15 ἑκατ.), πρὸς
τοῦ ἐπὶ τὸ πᾶσι τοῦ ἄλλου αὐλακίᾳ πρὸς ἀκολουθοῦσε. Μετὰ τὸ ἐπὶ τὸν, οὐκ
καὶ τὸ ἐπὶ τὸν.

— Πολλές φορές οί γυμναστές, από χωράφι πού ξέπνερναν τό καλαμπόκι, ευχαρόντως, ξέπνερναν καί «γυμνοφόρα», (καρόλα μαύρα, άλλη άρανοφόρα). Ήξέπνερναν δυό άράδες,

(σαλαμίσ) κατακρίνω, μια "αρέδα", φασόλια, αλλά πιο πυκνά γέει η παραμυγή ήταν διπλή και περιεωότερη, ή βοδεά.

1 β) Καλλιέργεια και έμπορ, μετά το 1920: Μετά την απογοήτωση, οι "τριτάρες", έβριαν λίκουαπτες. Σύν τω χρόν, ή ζωή των βελτιώθηκε, καίτοι το κοινωνιόν και πναι μακρὸς τοῦ ἐπίπεδο, μέχρι το 1940, δὲ ἀνωφώθηκε σημαντικά. Από το 1930 οι ἐντυπῶν ἐπηρεάσθηκαν διάφοροι μεταρρυθμίσεις. Τα ξάλατρα, ἀντικαταστάθηκαν με τα σιδερά- λητρα, πού αὐτόμη και σήκαρα χρησιμοποιούνται, ἐξ μιὰς τμήματα ἐντάσεων. (βλ. ε- ράλετρον σχεδιασμένων προκρίως ἐπὶ ἐσίδα - 3 - τῶν ἐντύπων ἐρωτηματολογίου).

— Τα ὀργῶματα με τα σιδεράλετρο, γίνονται, πιο καλῶτερα, πιο εὐσηματικώτερα και πιο βασύτερα, ἀπὸ το 1930 οι ἐντυπῶν. Τα σιδεράλετρα, ἐπιορμηδεύοντο, ἀπὸ τήν Κερδίτσα, ἦταν μονόινα και τα ὑνά πού ἐκπιορμηδεύοντο ἦταν διαφόρων μεγέθων (ἀνάλογα με τα ἔθνη τῆς ἀρέας).

— Το 1953, ἕνας γεωργός, ἀφῆκε το πῶς μηχανοκίνητο ἄροτρο (τραυτέρ), με τρία ὑνά. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1955-60, δευτέρ, τραυτέρ, ὀργῶνουν και καλλιερῶν τα χωράφια.

Οἱ ἐργάστατοι, ἀντικαταστάθηκαν με ἀντικαταστάτες, με ἐργάτες κηλῶν και ἡ ἑπορῶ (πλὴν εἰσπρῶν) γίνεται με τα ἑπορῶ.

— Ἀπὸ το 1958, όταν τα ἀντικαταστάτες και ἀποστραγγιστικά ἔργα, ἔδωσαν, ἐπὶ καλλιέργεια νέες, ἐκτάσεις, ἀμμοαερλιώτες, ἐπὶ γεωργική ἀπασχόλησι, διαφέρει ἡ βαθέσμου καλλιέργεια, ἐνῶ ἡ καλλιέργεια τῶν εἰσπρῶν και καταρπωσιῶν, πειροί- ὠθηκε σημαντικά.

— Σήμερα οἱ καλλιέρεις, γίνονται πιο ἄνετα, πιο χρήσιμα και με καλὰ ἀποτέλεσματα. Οἱ χωρῶι- γεωργῶ, κατέχουν ἀρετὴς γῆς πῶς ἀπὸ τῆς ὀρχονος, καλλιέρεις και το βιοτιῶ και κοινωνιῶς ἐπίπεδο εἶναι ἀρετὰ καλῶ.

— Καί για να κλείωμε το κεφάλαιο, " ὄργωμα - ὀρορῶ", ἀνσέφερομεν, εἰς, κη- μιὰ κηλῶματα, χρησιμοποιούνται ἐπὶ τῆς περιοχῆς ἀπὸ τῶν 1950 οι ἐντυπῶν, ἐνῶ πρίν ἡ λήσαντες τῶν χωρῶων, γίνονται μόνο με τῆς καταμῆς και τὰ φύλλα τῶν φυτῶν.

2α) Θερσιμός μέχρι τοῦ 1920: Ἡ ἐποχή τοῦ θερσιμῶν, ἀρχίζει ἐπὶ χωρῶ, κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιο, (Πάντα, ὅχι ἐξ ἐυθυμικῆς ἡμερομηνία) και γίνονται ἀπὸ τῆς ἴδιας τῆς "τριτάρες", και τῆς οἰομένης τους. Θερσιμῶ ἐργαλῶ, ἦταν το πατροπαράδοτο ὀρεπῶνι (λελένι). Τοῦτο δὲν ἦταν ὀδωνῶτο, ἀλλὰ το χελίδι τοῦ ἦταν κερπῶ

, τὸ δὲ "χερούλι", τοῦ ἡ ἀλλοιῶς "μανίω", ἦταν ξύλινο. Τὰ ἀγόραζαν ἔτοιμα, ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς καρδίτσας.

- Στὸ θεριμό, οἱ θεριτιάδες, μετὰ δρεπάνι, ἔβαιναν τὸ εἰσέρι, χερίες - χερίες (χειρόβολα), ἐπὶ ὕψος 25-30 πότους ἀπὸ τῆς ρίζας (ἀπὸ τοῦ χύμου). ἤσαν δέριζαν ἀμετέ, ὁποριές, κατὰ τὸ γιοματάκι (λίγν πὲν τὸ κυκμήρι), οἱ ἴδιοι ἔδεναν τὰ χερσέβολα, δερμάτια. Ὡς δερματιά, χρεϊμοποιῶσαν θυμῶν, γηλά φυτὰ ἐπαριῶν, ποὺ ξερίζοναν πρᾶ, ἢ ἂν ἦσαν πολὺ ξερὰ, τὰ (μούνευσαν) - ἔβρεχαν μετ' ἐνὸς. Τὸ ἴδιο γίνονταν καὶ εἰς μεταμεμφερνὲς ὥρε, ὅποτε τὸ δέιμο τοῦ σαριῶ γίνονταν λίγν πρὶν τυχεύειν. Ἢ ἐποριὰ πού ἔπειναν μπροστὰ τοῦ οἱ δεριασάδες, δερίζοντας, λένταν ὄρος.
- Τὴν ὥραν τοῦ θεριμοῦ, ἀκούε κανεὶς ευχὰ καὶ διάφορα τραγῳδία. Παραδέξωμε ἓνα, ὅπως τὸ δέξωκε ἡ μήμη θέρωντος.

" Τράβα τὰς δροσπερὲ - θουργιά μου, χερσὶν ἐνὶ
χὰ τὰ δροσεῖς τὰ παιδία - τὸν θεριμόν ἐξάδες

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
Χωρὶς φουρί, χωρὶς γερὸ - χωρὶς καμὰ κουβέντα ..... "

- Τὰ δερμάτια τοῦ ἐπαριῶν, τὰ ἐποκίδουσαν ἔσχα τρία (τριαρὲς), κατ' ἐνδοῦν γραμμήν, ἢ τὰ ἔκαμαν τόσους ευρούς, ὅσα "κάρο", (ἐδωμάζο), θὰ γίνονταν.
  - Ὅταν τελείωνε ἐνπλῶς ὁ θεριμός, ἀφῆσαν ἐπὶ ἀκρῇ τοῦ περσιῶν, ἓνα κομμάτι, ἀδέρνιτο (τοῦφα), ἄλλοτε πάλι τὸ κομμάτι τὸ ἀδέρνιτο εἶχε τμήμα σταυροῦ. Τὸ πρῶτο κομμάτι (τῶν) λένταν "δράκος", (Μοῆχη καὶ τὸ διριὸ νὰ τράη, γὰ νὰ μὴ πιφᾶν κανεὶς, νὰ μὴ κάη κακὸ). Τὸ ἄλλο κομμάτι, ὅ ἐσταυρός,, ἦταν εὐμεταχού. Οἱ θεριτιάδες, στειούταν πέντε - ἕξι δρασιώλια (θήματα), μπροστὰ, ἔβαιναν τὸ σταυρό τους, μετὰ τρεῖς μετάνοιες καὶ μετὰ πετοῦσαν τὸ δρεπάνι (λελίω) ἐμωρὸς, πρὸ τὸ μέρος τοῦ "σταυροῦ", Ἄν τὸ δρεπάνι στειούνταν ὀρθοῖο, καρφωμένο μετ' ἐπὶ "μῶτη", ἐπὶ χῶμα, οἱ θεριτιάδες θὰ ἦσαν γερὰ (ὑψηλὴ) εἴη τῇ τροπῇ καὶ θὰ ὀξύνονταν πάλι νὰ δερύουν τὸ χρένο. (ἐπὶ ἄλλῃ χρονίᾳ). Ἄν ἔφθερτε κἄτω, δὲν τὸ εἶχαν ἐκκαλὸ.
2. ε) Θεριμός μετὰ τὸ 1920 : Μετὰ τὸ 1920, λόγῳ τῶν διαφορῶν ἐν τῇ μετὰ μεταρρυθμίσεων ἀρχεῖ νὰ ἐπιπλῶνεται. Ἀπὸ τὸ 1930, συνήθει, ἔην μετὰ τὸν ἄλλον, οἱ γεωργοὶ ἀρχισαν νὰ προμηθεύονται τὰ ὀδοντωτὰ δρεπάνια, τὰ ὅποια ἦσαν μικρότερα, πρὸ ἑλαφρά καὶ πρὸ "κομμά", Ἀπριλική μηχανή, ἦσαν ἀπὸ χωρὶ κατὰ τὸ 1916, ἀλλὰ οἱ γὰ νὰ δερύουν οἱ "τριτάρηδες", ἀλλὰ μόνον ὁ "Αἰνίτης",

ὁ ὅποιος διατηροῦσε χειρῶν ἔλαιον, αποκλειστικῶς ἰδική του. δηλ. πέραν ἐξέως τῆς ἐπόσης, διαίτη-
 γαρσμένου τοῦ συλλιγερμένου αἵματος. Ὑψηλὴ αὕτη, εὐνεῖτο μὲ ἄλλα. Θεριστικὴ μη-
 χατή, ἐπὶ χειρὶ, πρωτοπρε(χ)α τοὺς πολλούς) τὸ 1950. Ἡ αὕτη πλεονεξία τοῦ θερισμοῦ, καὶ τὰ
 δρεπάνια καταστράφησαν. Ἦσαν ἰδική του ἑνὶ χειρὶ, καὶ μὲ αὐτὴν ἐξυπηρετοῦτο ὅλο τὸ χειρὶ φρε-
 πληρώνοντα, μὲ εἶδες, τὸν ἰδική του. Ἄλλα, καὶ αὐτὴ τὴν ἀντικατάστησε ἀπὸ 10 εἰς, καὶ πλέον
 ἢ δρεξοαλωπτικὴ μηχανή (κομπίν).

3α) Ἀλωπτικὸς μέχρι τὸ 1920: Ἡ εὐμενομένη τῶν εἰσαγωγῶν ἐξ ἑλάνια, ῥινοῦσαν ἀμέσως
 μὲ τὸν ἐλεγκτὸν τοῦ θερισμοῦ. φορῶντο τὰ δερμάτια ἐπὶ τοῖς δόμοις (ἀρματῆρες) καὶ μετα-
 φέροντο ἐξ ἑλάνια. Κάθε "εἰσαγωγὴ", (φόρτωμα), ἔχε ὡς 20-25 τριαρῆς (60-75 δερμάτια).
 Οἱ ἄρματῆρες, ἦσαν κάρρα μὲ δύο τροχοὺς ξύλινους (χωρὶς ἀκτῖνες), πρὸς αὐτὴν ἐλθόντες "γκιλάρια"
 καὶ τὰ ὅποια ἐνάγοντας περὶ τὸ κέντρο τοῦ μὲ ξύλινον κυλινδρῶ δόμο τὸ "ἀξόν", ἐπὶ αὐτοῦ
 "καρρότια", ἔχον 4-6 δόμοις (τὰ χάλια), οἱ ὅποιοι μὲ ἴσις ἐστίδες ἀπετέλουν τὴν παραπύξιν
 κάτω ἀπὸ τὴν καρρότια καὶ ἐμπροσθεν τοῦ κέντρου, ἦσαν σκελεπῶς ὁ κεντρικὸς δόμος, ἐπὶ
 ἡ ὁποία τοῦ ὅπου προεδέοντο ὅς ῥα, μὲ ἐκτὴν γωνίαν ἢ γωνία ἀπὸ δέξερου γωνίας.
 Ὁ κάρρα ἐπὶ αὐτοῦ ὁ χειρῶν ἐπὶ αὐτοῦ τὰ δερμάτια ἐπὶ αὐτοῦ. Τὰ δὲ δερμάτια τὰ
 εἶναι αὐτοῦ (ἐπὶ αὐτοῦ) μὲ τὸ φρενὸν (ἐπὶ αὐτοῦ) ἢ ἀπὸ αὐτοῦ (ἐπὶ αὐτοῦ), καὶ ἔχε ἢ
 δύο ἢ τρία "τετατάλια", (μυτερά ἄνω χεῖρ).

Τὸ φορτωμένον βοῦδομαζο ὁδηγεῖτο ἐπὶ ἑλάνια, ὅπου καὶ δρεξοῦντο. Τὰ ἑλάνια
 ἦσαν ἑστῆς (χερσοδίδοδο) κοντὰ ἐπὶ εὐνοιασμένῳ. Ἦσαν δὲ κοινὰ γιὰ ὅλους: δηλαδή, ὅς
 καθε χειρὶς ἐπὶ αὐτοῦ τὰ δερμάτια πρὸς αὐτὸν ἄλλο. Ἀπὸ ἐπικρίτερα (1-2 ἡμέ-
 ρες, ἐπὶ αὐτοῦ) δὲ αἱ γυναῖκες ἔβαν μὲ ἑνα βιδερῆνον βρεττὴν ἢ τὴν ἀξία, ἑνα μέγαν (60-
 70 εἰς ἐκτὴν κυκλικὴν) τὰ χεῖρα καὶ μετὰ μὲ τὰ "φουσίδια", (ἐπὶ αὐτοῦ ἀπὸ μα-
 γισμῶ, πολὺ κλωνοὺ καὶ ἀντικαταστήσει τὸν ἄλλο), ἐπὶ αὐτοῦ τὸ μέγαν εὐνεῖτο. Σίππα ἐπὶ αὐτοῦ καὶ
 κοντὰ, ἐπὶ αὐτοῦ τὰ δερμάτια, καὶ ἐπὶ αὐτοῦ τὴν ἀξία, ἐπὶ αὐτοῦ ἢ τετραγώνῳ
 ἐκτὴν, μὲ τὰ ἐπὶ αὐτοῦ τὰ μέγαν, καὶ μὲ κωνικὴν κορυφήν.

Ὅταν πρὸς αὐτὴν εὐμενομένη ὅλα τὰ δερμάτια ἀπὸ τὰ χεῖρα, ἔρχετο πρῶτον

Ήσαν δὲ τὸ "σταμπολί", 22 ὁμάδες, δηλαδή, δύο "κουβέλια",

Ἡ ἀποθήκευσις στοῦ ἐπεί, γίνονταν ἐπὶς μεγάλης κονεῖνης, (μεγάλα πλευτά κα-
λάδια ἀπὸ βέργης λυφασίως, ἐσωτερικῆς ἐπιχειρημένης μέσῃ) ἢ ἐπὶ ἀμπόρας, (βόλινς ἀποθήκας).
Ὁ ἐπὶ ἦταν ἐντίθα, "καθαρός", καὶ δὴ γίνονταν γὰρ καθάρισμα, πού δὲ ἦταν μέγιστα
"περιττὴ ποσότητες",

— Τὸ ἀχυρὸν, τὸ μετέφεραν "χύμαι", ἐπὶν ἀχυριῶνα.

3β) Ἀλωνισμός μετὰ τὸ 1920: Καί μετὰ τὸ 1920, ὁ ἀλωνισμός μέχρι ἐκεῖν τοῦ 1950
γίνονταν κατὰ τοῦ ἴδιου τρόπου. Ἀλωνιστικὴ μηχανή πωλώσαν ἀν χωριοί ἐδῶ τὸ 1917.
Ἀλλ' αὕτη ἦλθε γιὰ ν' ἀλωνίσῃ, μόνον, ἰδιαίτερα εἰσάρια τοῦ "Ἀφέντη", ἦσαν μεγάλη, ἐκ-
τικαὶ ἀκομφη, καὶ χωρὶς ἀναρτήρα τὰ δρομῶτα τὰ ἔδιναν ἐπάνω, μέτ' ὀκούλι.
(δικασίη). Ἐπινεῖτο δὲ μέ' λέβητα. Σ' ἓνα μεγάλο κορβίη, ἔκαισαν κάρβουνο ἢ ἐπὶ
ἀνδρὶ καὶ ἄχυρα καὶ ἡ ἀτμομηχανή ἐδίδε ἐξέκλινειν, τὰ "λουριά", τῆς μηχανῆς.

— Με' ἀλωνιστικὴ μηχανή ἀλάνισον οἱ χωριοί ἀπὸ τοῦ 1950 καὶ ἐντεύθεν, ἀφ' ὅ
συγκέντρωναν, τὰ διεργασμένα δρομῶτα εἰσάρια, ἐπ' ἀλάνια. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1960
καὶ ἐκτεύθεν, ἀλάνισον (καὶ εἰσάρια συγκεντρύνειν) με' τίς διεργαστικὴς μηχανῆς
(κουμπινές). Τὰ ἀχυρα, διεργάζονται ἐπὶ μηχανῇ, μέτ' ὀκούλι, καὶ εἰς οἱ χωριοί
κερδίζουν ἀρκετὸ χρόνο, ζοῦν καλύτερα, καὶ ἀπολαμβάνουν καὶ με' τίς ἄλλης γεωργικῆς
ἐργασίας τους.

Γ' ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ: Δὲν ὑπῆρχεν τοιοῦτον ἔθιμον, ἐπὶ κοινότητι Μεταμορφώσεως.

Δ' Παρατηρήσεις: 1) Ἡ παρούσα συλλογή, ἐγένετο ἐν Μεταμορφώσεϊ-καρδίτῃς. Πληροφορητὴς ὑπῆρξεν
ὁ Πασαλῆς Κ. Καπὸν, γεωγρῶς, πῶν FR, γεωμῆς καὶ κατοικῶν ἐν Μεταμόρφωσι-καρδίτῃς, μέ-
τραμματικῇ γνώσεϊ Δ' Ἀθηναίου.

2) [Συλλογὴς τῆς παρελθούσης συλλογῆς: Ἀπόστολος Κ. Γιαννάκης, διδάσκαλος.
(Ἡ συλλογή αὕτη ἐγένετο ἀπὸ 23-30 Ἰανουαρίου 1970)]